

INFORMATIE-UITWISSELING BIJ (VERMOEDEN VAN) KINDERMISHANDELING

KNELPUNTEN EN OPLOSSINGEN

Woerden, 22 maart 2017

A. Verhagen
Mr. dr. A.J. Van Montfoort
Mr. J.E. Sondorp

Colofon

© **Van Montfoort**

In opdracht van

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Woerden, 22 maart 2017

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande toestemming van VanMontfoort. Bij overname is bronvermelding verplicht.

Inhoudsopgave

1	Inleiding en achtergrond	4
1.1	De vraag	4
1.2	Achtergrond	4
2	Werkwijze	9
2.1	Vraag en verantwoording	9
2.2	De gesprekken met de beroepsgroepen	9
2.3	De werkateliers	10
3	Beroepsgroepensessies	11
3.1	Bevindingen	11
3.2	Knelpunten.....	12
3.3	Aanbevelingen	14
4	De werkateliers	17
4.1	Bevindingen	17
4.2	Knelpunten.....	17
4.3	Aanbevelingen	19
5	Conclusie en aanbevelingen	22
5.1	Beantwoording van de onderzoeksvragen.....	22
5.2	Conclusie	24
5.3	Aanbevelingen	25
	Bijlage: schematische weergave van de knelpunten en aanbevelingen	30

1 Inleiding en achtergrond

1.1 De vraag

Het (niet) uitwisselen van informatie bij kindermishandeling is reeds decennialang een terugkerend onderwerp in zowel de praktijk als de politiek, waarbij de klacht luidt dat professionals te weinig informatie delen. Dit wordt gevoed door incidenten, waar achteraf de gedachte ontstaat, dat eerdere en betere informatie-uitwisseling had kunnen leiden tot een betere bescherming van een kind. Na de stelselwijzigingen van 2015 zijn de klachten over het niet delen van informatie niet minder geworden. Nog steeds vinden veel professionals het lastig om te bepalen of zij wel of geen informatie mogen delen.

Het is evident, dat er voorbeelden zijn waar kindermishandeling eerder effectief had kunnen worden bestreden als de betrokken professionals eerder de relevante informatie op de juiste manier met de juiste instantie hadden gedeeld.

In april 2016 gaven de ministeries van VWS en VenJ aan VanMontfoort de opdracht om een onderzoek uit te voeren naar de intersectorale informatie uitwisseling bij (vermoedens van) kindermishandeling. De achtergrond van de vraag was dat 'Professionals die betrokken zijn bij de aanpak van kindermishandeling terughoudend zijn in het onderling delen van informatie. Dit zorgt ervoor dat signalen van (vermoedens van) kindermishandeling niet bij elkaar komen'.

De opdracht bestond uit het organiseren van sessies met verschillende beroepsgroepen en organisaties en het organiseren van werkateliers om intersectoraal op lokaal niveau het delen van informatie tussen professionals bij kindermishandeling te verbeteren. Deze sessies hebben uiteindelijk geleid tot aanbevelingen waarmee de uitvoerende professionals, de organisaties, de beroepsgroepen en de gemeenten de bestaande knelpunten kunnen verminderen of opheffen.

In hoofdstuk 2 beschrijven we hoe we de opdracht hebben uitgevoerd. Hieronder schetsen we eerst de achtergrond van het probleem van de informatie uitwisseling bij kindermishandeling.

1.2 Achtergrond

Kindermishandeling is elke vorm van voor een minderjarige bedreigende vorm van interactie vanuit een persoon van wie de minderjarige afhankelijk is. Kindermishandeling komt vaak voor in de huiselijke kring, maar ook andere volwassenen kunnen een kind mishandelen, omdat het kind afhankelijk is van hen voor zorg. Het kan gaan om doelbewuste mishandeling, maar ook om situaties waarin ouders of verzorgers de zorg niet meer aankunnen, waarbij hun gedrag kan ontsporen met mishandeling tot gevolg (art. 1.1 Jeugdwet).

Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende vijf vormen van kindermishandeling¹:

- Lichamelijke mishandeling: alle vormen van lichamelijk geweld.
- Emotionele of geestelijke mishandeling: een volwassen persoon scheldt het kind regelmatig uit, doet afwijzend en vijandig tegen het kind of maakt het kind opzettelijk bang.
- Lichamelijke verwaarlozing: het kind krijgt niet de zorg en verzorging die het nodig heeft.

¹ Afkomstig van de website: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/kindermishandeling/inhoud/wat-kindermishandeling-is>

- Emotionele of geestelijke verwaarlozing: doorlopend tekort aan positieve aandacht voor het kind. Negeren van de behoefte van het kind aan liefde, warmte, geborgenheid. Hieronder valt ook de situatie waarbij een kind getuige is van geweld tussen ouders of verzorgers.
- Seksueel misbruik: alle seksuele handelingen die iemand gedwongen wordt uit te voeren, te ondergaan of getuige van te zijn. Bijvoorbeeld gedwongen worden iemand seksueel te bevredigen, zich voor iemand moeten uitkleden, aangeraakt worden of in een lichaamsopening binnengedrongen worden.

Naar schatting worden jaarlijks bijna 120.000 kinderen in Nederland mishandeld.

Wet en regelgeving informatie-uitwisseling bij (vermoedens van) kindermishandeling

In december 2015 heeft Considerati in opdracht van de ministeries van VWS en VenJ een overzicht opgesteld van de wet- en regelgeving bij de uitwisseling van gegevens bij kindermishandeling².

In dit overzicht staat dat de huidige wet- en regelgeving niet eenvoudig is, maar onderling ook niet strijdig is. Beroepsverenigingen, juristen en professionals mogen informatie delen met elkaar, mits ze dit legitiem en zorgvuldig doen. De professional zal in iedere concrete situatie van kindermishandeling opnieuw en zorgvuldig moeten afwegen welke informatie kan worden gedeeld en met wie.

Considerati geeft een afwegingskader op basis van de huidige wettelijke regelingen:

- Bestaat er acuut gevaar voor het leven of de veiligheid van het kind?
- Bestaat er een wettelijke plicht tot verstrekken van persoonsgegevens?
- Is verstrekking van persoonsgegevens mogelijk op basis van ondubbelzinnige/uitdrukkelijke toestemming?

Indien toestemming niet verkregen wordt:

- Is na een zorgvuldige afweging het verstrekken van persoonsgegevens noodzakelijk met het oog op het belang van het kind?

Basishouding professionals bij informatie-uitwisseling

Naast algemene privacyregels hebben professionals ook een beroepsgeheim. Het doel van een beroepsgeheim is de drempel tot zorg(verlening) zo laag mogelijk te maken. Burgers kunnen met vertrouwen hun problemen neerleggen bij de professional. Zowel medici, beroepskrachten in de jeugdzorg en beroepskrachten die begeleiding, hulp, behandeling, zorg of een andere vorm van ondersteuning aan betrokkenen bieden hebben een beroepsgeheim. Het beroepsgeheim zorgt ervoor dat professionals toestemming moeten vragen voordat zij informatie met anderen delen. Voor het vragen van toestemming moeten professionals bij zichzelf nagaan aan wie zij toestemming moeten vragen. Hierbij spelen leeftijdsgrenzen een belangrijke rol.

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2015/12/11/overzicht-wet-en-regelgeving-uitwisseling-gegevens-bij-kindermishandeling>).

Tabel 1: Aan wie toestemming te vragen

Leeftijd betrokkene	Aan wie toestemming vragen
Tot 12 jaar	Toestemming vragen aan wettelijke vertegenwoordiger*
12 tot 16 jaar	Toestemming vragen aan jongere en wettelijke vertegenwoordiger(s).
Vanaf 16 jaar	Alleen toestemming nodig van jongere.
Wilsonbekwaam	(ook) toestemming vragen aan wettelijke vertegenwoordiger.

*ouders of voogd die belast zijn met het gezag

Ook moet de professional nagaan wie de wettelijke vertegenwoordigers zijn. Als beide ouders belast zijn met gezag, dan dient aan beide ouders toestemming gevraagd te worden. Let op: Ook na een echtscheiding houden ouders in 92% van de gevallen gezamenlijk gezag (bron CBS 2013). Beide ouders moeten dan toestemming geven. Bij het vragen van toestemming moet voor de betrokkenen duidelijk zijn welke informatie gedeeld gaat worden, met wie en met welk doel.

Er zijn situaties waarin het voor de professional noodzakelijk is om informatie uit te wisselen, ook als er (nog) geen toestemming van de betrokkene(n) is. Er is dan een conflict van plichten. Twee plichten botsen dan met elkaar: de plicht om te zwijgen omdat er geen toestemming is en de plicht om iemand, juist door te spreken met derden, de hulp te bieden die hij nodig heeft. De professional moet dus in de praktijk bij iedere situatie een zorgvuldige afweging maken of er informatie moet worden gedeeld en zo ja, welke informatie met welk doel aan een bepaalde instantie wordt verstrekt of gevraagd. De verschillende professionals hebben vaak verschillende afwegingskaders om tot een zorgvuldig besluit te komen. Binnen deze afwegingskaders komen het krijgen van toestemming, noodzakelijkheid, proportionaliteit, subsidiariteit en doelmatigheid steeds terug in de vragen.

Twee voorbeelden van vragen die gesteld kunnen worden:

De professional kan zichzelf vijf vragen stellen om tot een zorgvuldig besluit te komen

1. Welke zwaarwegend belang van de betrokkenen of een ander wil ik behartigen door gegevens te verstrekken?
2. Kan dit belang ook worden behartigd zonder dat ik gegevens verstrek?
3. Is het echt niet mogelijk om in gesprek te gaan met betrokkenen en toestemming te krijgen?
4. Weegt de veiligheid of bescherming van de betrokkenen op tegen het belang dat de betrokkenen hebben bij geheimhouding?
5. Als ik informatie deel, welke informatie heeft de andere beroepskracht dan nodig om de situatie van de betrokkenen daadwerkelijk te verbeteren.

(bron: Jansen, L. (2015) De Kleine Gids, privacy en beroepsgeheim in het sociale domein 2015)

Binnen de medische beroepsgroep worden vaak de cumulatieve criteria van Leenen gehanteerd:

1. Toestemmingsvereiste: alles is in het werk gesteld om toestemming van de patiënt tot doorbreking van het geheim te verkrijgen

2. Schadevereiste: het niet doorbreken levert naar alle waarschijnlijkheid ernstige schade op
3. Conflict van plichten: de zwijgplichtige verkeert in gewetensnood door het handhaven van de zwijgplicht
4. Subsidiariteit: er is geen andere weg dan doorbreken van het beroepsgeheim om het probleem op te lossen
5. Doelmatigheid: het moet vrijwel zeker zijn dat door de geheimdoorbreking de schade aan de ander (of de patiënt zelf) kan worden voorkomen
6. Proportionaliteit: het geheim wordt zo min mogelijk geschonden

(Bron: Leenen, Gevers en Legemaate (2007) Handboek gezondheidsrecht deel I, pag. 240)

Rol in de aanpak van kindermishandeling

Wanneer een professional geconfronteerd wordt met een evidente situatie van zeer ernstige kindermishandeling, dan is privacy vaak geen issue (artikel 8d Wbp). Juist bij onzekerheid over de feiten en over de normen ontstaat de vraag of informatie gedeeld mag worden en zo ja, met welk doel en met wie? Het is belangrijk om in samenspraak met een collega, leidinggevende, aandachtfunctionaris kindermishandeling of anoniem met Veilig Thuis de 'onderbuikgevoelens' te duiden om tot een goede afweging te kunnen komen. Regel één: doe het nooit alleen! Voor de vraag aan wie informatie gedeeld kan en mag worden is het van belang te weten wat de juridische positie van verschillende organisaties is. De wet noemt de organisaties die een specifieke rol spelen bij de aanpak van kindermishandeling (Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming, reclassering, politie en Openbaar Ministerie). Deze organisaties hebben, wanneer er een legitieme grondslag voor is, een wettelijke bevoegdheid om ook zonder toestemming van betrokkenen informatie op te vragen of te verstrekken aan derden. Zo heeft Veilig Thuis de bevoegdheid om zonder toestemming van de betrokkenen onderzoek of uitvoeringshandelingen te doen. De Raad van de Kinderbescherming, de Gecertificeerde Instelling (als er een maatregel van kracht is), de Politie en het Openbaar Ministerie hebben ook de bevoegdheid om zonder toestemming van betrokkene onderzoek te doen. Dit is een andere positie dan de professionals die werken in het vrijwillig kader. Kort gezegd zou je dit als volgt kunnen weergeven:

Tabel 2: Handelen met of zonder toestemming ³

Moeten handelen met toestemming (vrijwillig kader):	Mogen handelen zonder toestemming:
Sociale wijkteams/ CJG Huisarts GGZ Kinderopvang Leerplicht ⁴ School	Veilig Thuis Raad voor de Kinderbescherming Gecertificeerde Instelling (bij OTS) Politie OM Reclassering (gedwongen toezicht & begeleiding)

³ Deze opsomming is niet volledig en geeft de richtlijnen aan.

⁴ De leerplichtambtenaar is bevoegd om op grond van artikel 22 LPW bij weigering van het nakomen van de leerplicht een proces-verbaal van zijn bevindingen aan de officier van justitie zenden.

In de wet zijn meldrechten opgenomen die de beroepskracht uit het vrijwillig kader (linker kolom) de mogelijkheid geeft om toch informatie te verstrekken, ook als daarvoor nog geen toestemming is gevraagd of gekregen.

- a. Meldrecht Veilig Thuis
- b. Meldrecht Raad van Kinderbescherming

Ad. a

Wanneer een instantie uit de linker kolom zich zorgen maakt over een jeugdige en vermoedens heeft dat er sprake is van kindermishandeling hebben zij het recht om dit te melden bij Veilig Thuis. Veilig Thuis gaat vervolgens onderzoeken of er sprake is van kindermishandeling en wat de oorzaken zijn en zal vervolgens zorgen dat er passende hulp kan worden ingezet. De beroepskrachten hebben een verplichte meldcode⁵ die zij gebruiken om te kunnen beslissen of zij een melding doen bij Veilig Thuis.

Ad. b.

Professionals hebben het recht om informatie te verstrekken aan de Raad voor de Kinderbescherming voor zover dit noodzakelijk is voor de taakuitoefening van de Raad voor de Kinderbescherming. Bijvoorbeeld als de veiligheid van het kind in het gedrang is en er een verzoek tot een kinderschermingsmaatregel ingediend moet worden.

Naast deze meldrechten is in de wet opgenomen dat professionals het recht hebben om een jongere in de Verwijsindex Risicjongeren op te nemen. De gemeenten zijn verplicht om een verwijsindex in te richten.

Organisaties in het vrijwillige kader mogen zonder toestemming wel informatie verstrekken (op verzoek en wanneer hier een legitieme grondslag voor is) aan de organisaties die mogen handelen zonder toestemming (rechter kolom). De desbetreffende professional maakt deze afweging (zie afwegingskader van Consideratie, bladzijde 5) en moet deze afweging vervolgens in zijn dossier noteren. Informatie-uitwisseling zonder toestemming tussen instanties uit de linker kolom is niet mogelijk. Instanties uit de rechter kolom kunnen wel onderling gegevens uitwisselen. In de Veiligheidshuizen mag dus zonder toestemming van de betrokkenen alleen door de instanties in de rechterkolom informatie worden uitgewisseld en niet tussen instanties in de linkerkolom.

⁵ Zie <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/inhoud/meldcode>

2 Werkwijze

In dit hoofdstuk beschrijven wij de probleemstelling en de opdrachtformulering die centraal staan in deze rapportage, waarna wij de door ons ingezette werkwijze verwoorden.

2.1 Vraag en verantwoording

Professionals die zijn betrokken bij de aanpak van kindermishandeling zijn terughoudend in het onderling delen van informatie. Dit zorgt ervoor dat signalen van (vermoedens van) kindermishandeling niet bij elkaar komen.

Op basis van deze informatie is een tweeledige opdracht geformuleerd:

Om intersectoraal op lokaal niveau het delen van informatie tussen professionals, bij kindermishandeling, te verbeteren.

- Het organiseren van gesprekken met beroepsgroepen en juridische medewerkers van betrokken organisaties;
- Het organiseren van werkateliers voor professionals.

De tweeledige opdracht zijn verder gespecificeerd in onderstaande vragen⁶.

- *Waar zitten specifieke knelpunten en implementatievraagstukken per beroepsgroep?*
- *Welke activiteiten zijn per beroepsgroep nodig om, gezamenlijk met die beroepsgroepen, kennis te verspreiden?*
- *Welke afspraken worden gemaakt over hoe de beroepsgroepen het overzicht (Considerati) intern onder de aandacht brengen, zowel structureel voor nieuwe als huidige medewerkers?*
- *Welke convenanten bestaan er reeds voor informatie-uitwisseling tussen samenwerkingspartners?*

2.2 De gesprekken met de beroepsgroepen

Doelgroep

Voor de gesprekken met de beroepsgroepen is een clustering gemaakt omdat het totale veld te divers is om het gesprek te voeren zonder nadere indeling. De indeling is:

- Medische sector (o.a. huisartsen, kinderartsen, jeugdartsen, GGZ, GGZ-jeugd);
- Jeugdhulp en sociaal werk (o.a. Jeugdzorg Nederland, MO Groep, BPSW, NVO, NIP);
- Onderwijs (o.a. PO Raad, LBBO (Landelijke Beroepsgroep voor Begeleiders in het Onderwijs), Ingrado (Vereniging van leerplichtambtenaren));
- Beschermingsketen (o.a. Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming, Gecertificeerde Instelling, politie en OM).

Het aanbrengen van deze ordening maakt dat er intersectoraal gericht gesproken kon worden, waardoor de knelpunten en de oplossingen concreet en meer diepgaand aan bod kwamen. Deze indeling is gekozen, omdat het herkenbaar en overzichtelijk is en omdat er binnen deze clusters

⁶ Deze vragen zijn afkomstig uit de offerte-aanvraag d.d. 24 februari 2016

voldoende overeenkomsten zijn in de juridische posities ten opzichte van informatie-uitwisseling (zie hoofdstuk 1.1.3 *Rol in de aanpak van kindermishandeling*).

Werkwijze

Tijdens drie sessies zijn telkens twee van de beroepsgroepen met elkaar in gesprek gegaan over de knelpunten bij en mogelijke oplossingen voor informatie-uitwisseling bij (vermoedens van) kindermishandeling.

Naast de twee beroepsgroepen per sessie waren ook een aantal organisaties aanwezig zoals de VNG, het ministerie van VWS, het ministerie van VenJ en de Inspecties.

In de vierde sessie zijn alle beroepsgroepen met elkaar in gesprek gegaan over de uitkomsten en aanbevelingen uit de eerdere drie sessies en uit de werkateliers.

2.3 De werkateliers

Doelgroep

De werkateliers zijn gehouden in de gemeenten waar Collectieven tegen Kindermishandeling actief zijn (Amsterdam, Rotterdam, Dordrecht, Heerlen en Arnhem), in de gemeente Groningen (via de Taskforce Kindermishandeling) en in Aalsmeer. De deelnemers komen vooral uit de sectoren gezondheidszorg, jeugdhulp/welzijn en de beschermingsketen. Het gaat om professionals vanuit het sociale wijkteam, Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming, de politie, het Openbaar Ministerie en de gecertificeerde instelling, MEE, maatschappelijke dienstverlening en de aanbieders van jeugdhulp (inclusief de GGZ-jeugd en de zorg voor jeugdigen met een verstandelijke beperking) op lokale niveau. De samenstelling van de doelgroep is in overleg met de betreffende gemeente bepaald en verschilde daardoor per werkatelier.

Werkwijze

De werkateliers zijn opgezet als leerbijeenkomsten. Het doel van de bijeenkomsten is het leren van de praktijk. De werkateliers zijn gericht op kritische praktijksituaties waarin vragen/knelpunten over de informatie-uitwisseling centraal staan:

1. wat de posities zijn van alle betrokkenen (zowel de gezinsleden en het sociale netwerk als de beroepsmatig betrokken personen en instanties);
2. wat de feiten zijn (waarover maken we ons zorgen en wat gaat er goed?);
3. hoe we de situatie wegen (de weging van de veiligheid, alsook de ethische en morele dimensie) en
4. voor welke beslissing we staan.

3 Beroepsgroepensessies

3.1 Bevindingen

In alle sessies komt naar voren, dat de samenwerking tussen sectoren in de praktijk vaak goed verloopt. Alle vertegenwoordigers van de verschillende beroepsgroepen stellen het bestrijden van kindermishandeling voorop en vinden, dat informatie moet worden gedeeld met andere sectoren als dat noodzakelijk is ter bescherming van het kind. Het helpt als de betrokken beroepsbeoefenaren hetzelfde idee hebben over wat er in een concreet geval moet gebeuren en verder helpt het als men elkaar kent en als er in en tussen de instanties (uit verschillende sectoren) duidelijke afspraken bestaan.

In de sessie van de instanties uit de beschermingsketen met de gezondheidszorg komt naast de notie dat het vaak goed verloopt een spanning naar voren met betrekking tot de situatie waarin een justitiële instantie informatie over een ouder of een jeugdige vraagt aan een gezondheidszorg professional en deze laatstgenoemde de informatie niet geeft.

Dit wordt het duidelijkst verwoord door het Openbaar Ministerie (OM) wanneer het gaat om een strafzaak tegen een vermoedelijke dader. Volgens het OM gaat het dan niet in enkel om iemand te straffen, maar is het strafrecht ook een middel om helderheid te krijgen over wat er is gebeurd waardoor vervolgens adequate maatregelen genomen kunnen worden die het kind in de toekomst daadwerkelijk beschermen. In het kader van het strafrechtelijk onderzoek is het essentieel, dat het OM alle relevante informatie heeft. Informatie van een gezondheidszorg professional die de ouders en/of het kind behandelt of behandeld heeft, kan daarbij belangrijk zijn. Het OM begrijpt, dat een gezondheidszorg professional niet altijd de gevraagde informatie heeft en ook, dat de gezondheidszorg professional in een moeilijke positie kan zitten ten opzichte van de cliënt. Maar te vaak komt het niet tot een gesprek hierover en krijgt het OM alleen te horen, dat de gezondheidszorg professional of de gehele instantie geen mededelingen kan doen vanwege het beroepsgeheim. Dat komt ook voor in gevallen waarin de gezondheidszorg professional een wettelijk meldrecht heeft (zie paragraaf 1.2). Dit is frustrerend voor het OM, omdat men achterblijft met de gedachte, dat er misschien een kans is gemist om een strafrechtelijke zaak rond te krijgen en daarmee effectief een kind te beschermen.

Door de vertegenwoordigers van de gezondheidszorg wordt hier tegenover gesteld, dat men soms wordt overvallen door OM of politie met een dringend of dwingend verzoek om informatie, waarbij de gezondheidszorg professional niet direct kan overzien welk effect het wel of niet verstrekken van informatie kan hebben voor de jeugdige en de ouder en in sommige gevallen voor de professional zelf. Het niet willen verstrekken van informatie kan verschillende redenen hebben. De redenen die in de sessies genoemd zijn, bespreken we hieronder bij de knelpunten.

Vertegenwoordigers van de politie, de Raad voor de Kinderbescherming en de Gecertificeerde Instelling herkennen het punt dat door het OM wordt verwoord, zij het, dat het doorgaans minder scherp ligt bij een civiele maatregel van kinderbescherming dan bij een strafrechtelijke procedure. Veilig Thuis zegt dat het soms moeilijk is om informatie te verkrijgen van gezondheidszorg professionals, maar dat het meestal wel lukt.

In de sessie met de vertegenwoordigers van Jeugd- & Opvoedhulp wordt deze spanning tussen de justitiële instanties en de hulpverleners minder als probleem ervaren. Daar waar de informatie uitwisseling niet goed verloopt, zoekt men dit meer in gebrekkige praktische afstemming, elkaar onvoldoende kennen en te veel wisselingen van medewerkers.

In de sessie met het onderwijs komt niet als eerste punt de vraag van justitiële instanties aan onderwijsprofessionals om informatie over een jeugdige naar voren. Hier wordt genoemd, dat de terugkoppeling van informatie vanuit de verschillende instanties naar het onderwijs verbetering behoeft. Als voorbeeld wordt vanuit het onderwijs genoemd de situatie waarin de politie 's nachts intervenueert bij huiselijk geweld en de school de volgende morgen geen terugkoppeling van de politie ontvangt. Komt het kind niet op school, dan moet de school gaan uitzoeken wat er aan de hand kan zijn; komt het kind wel op school, maar valt het kind in slaap of is het kind anderszins niet bij de les, dan moet de leerkracht gokken wat er aan de hand is.

Wel is men ook in het onderwijs zoekende naar goede praktisch werkende manieren om informatie uit te wisselen met toestemming van de ouders.

Binnen het onderwijs is niet altijd duidelijk aan wie de vraag om informatie gesteld moet worden. Veel scholen hebben geen duidelijke structuur hoe met informatievragen om te gaan. Een onderwijsprofessional is geen hulpverlener. Leerkrachten ervaren het lastig hoe signalen geïnterpreteerd moeten worden en wie binnen het schoolsysteem verantwoordelijk is voor vragen over (informatie-uitwisseling bij) kindermishandeling. Dit wordt door de vragende instanties en door de professionals in het onderwijs als lastig ervaren.

Omdat de spanning tussen de justitiële instanties en de gezondheidszorg het meest naar voren kwam in deze sessies, werken we hieronder de knelpunten daarbij uit. Vervolgens baseren we daarop enkele aanbevelingen.

3.2 Knelpunten

Wat wordt er genoemd als redenen voor de zorgprofessional om geen informatie over een jeugdige en/of een ouder te geven aan een justitiële instantie?

Uiteraard wordt in eerste instantie gezegd, dat dit niet kan vanwege het beroepsgeheim en vanwege de vertrouwensrelatie met de cliënt. De vertegenwoordigers van de gezondheidszorg zeggen echter tevens, dat ze het beroepsgeheim niet absoluut opvatten. Vervolgens worden de volgende overwegingen genoemd als achterliggende redenen die verwijzen naar verschillende praktijksituaties.

1. De zorgprofessional vindt het delen van informatie niet in het belang van dit kind

De zorgprofessional vindt dat in de casus het kind het best wordt geholpen door acties van het gezin zelf, het sociale netwerk en hulp of behandeling in een vrijwillig kader. Een melding bij Veilig Thuis of een justitiële interventie kan daar volgens deze conclusie niets aan toevoegen, maar kan wel de bestaande hulpverleningsrelatie belasten of verbreken. Als de professional informatie deelt met Veilig Thuis of een justitiële instantie, dan kan dat ertoe leiden, dat de ouder – soms ook actief de minderjarige – het contact met de zorg verbreekt. Het netto resultaat is dan verlies van een hulplijn.

2. De zorgprofessional heeft geen vertrouwen in de vragende instantie

Ook in dit geval vreest de zorgprofessional, dat het delen van informatie zal leiden tot een negatieve uitkomst voor het kind. De achtergrond is echter anders dan bij punt 1. Hier gaat het er om, dat de zorgprofessional wel het belang van bemoeienis van een instantie met bevoegdheden onderschrijft – of tenminste daarover twijfelt -, maar vreest, dat deze instantie de bevoegdheden niet op een professionele wijze voor het kind gebruikt. Dat kan door een negatieve ervaring die de professional zelf heeft meegemaakt, of door verhalen van collega's.

3. De zorgprofessional vreest voor klacht- en tuchtrechtelijke procedures bij het delen van informatie

De aanwezige zorgprofessionals benadrukken, dat zij het belang van klacht- en tuchtrecht onderschrijven en zeggen, dat dat geldt voor de meeste zorgprofessionals. Het indienen van een klacht bij de klachtencommissie of bij de tuchtrechter is een recht van de cliënt en er is geen goede reden om dat een cliënt te verwijten. Vooral een tuchtrechtelijke procedure is echter wel een zware belasting voor de zorgprofessional. Een procedure kan inclusief hoger beroep meer dan een jaar duren. Het betekent, dat een forum van beroepsgenoten een oordeel velt over jouw handelen en dat voelt al snel als een oordeel over jou als persoon. Als de klacht geheel of gedeeltelijk gegrond wordt verklaard, dan is er een aanzienlijke kans, dat er een schadeclaim of een andere civiele procedure volgt. Dat kan opnieuw meer dan een jaar duren. Eén klacht kan daarmee al een belasting voor de professional betekenen gedurende een aantal jaren. De aanwezige zorgprofessionals zeggen, dat het niet juist is om uit angst voor een tuchtcollege geen informatie uit te wisselen, maar ze vragen aandacht voor dit aspect, omdat het wel begrijpelijk is, dat professionals mede hierdoor terughoudend zijn.

4. De zorgprofessional vreest represailles van de ouders

In de drie sessies wordt gezegd, dat in verreweg de meeste gevallen de zorgprofessionals zich niet persoonlijk onveilig voelen in de relatie met de ouders, maar dat het wel voor komt. Zelfstandige professionals en medewerkers van lokale teams in een kleine gemeente zijn wellicht meer kwetsbaar dan medewerkers in een grote instelling, maar ook daar komt het voor. De samenwerking met politie en justitie is in deze situatie extra hard nodig, maar als er onvoldoende verbinding is en/of onvoldoende vertrouwen, dan is het voorstelbaar, dat de zorgprofessional bewust of onbewust zoekt naar strategieën om een confrontatie met de ouders te omzeilen.

5. De professional weet niet wie de informatievraag moet beantwoorden

Tijdens de sessie met het onderwijs wordt aangegeven dat het voor een leerkracht lastig is om informatie te verstrekken aan organisaties in de justitiële keten of Veilig Thuis. De leerkrachten maken een uiteraard een groot onderdeel uit van het leven van kinderen en kunnen daardoor veel signaleren. Onderwijsprofessionals zijn echter geen hulpverleners en hebben daardoor ook niet altijd voldoende kennis over (signalen van) kindermishandeling. De vraag die daarbij bovenkomt is, wie binnen het schoolsysteem wel van het onderwerp is.

3.3 Aanbevelingen

Hieronder formuleren we aanbevelingen die passen bij de genoemde redenen om geen informatie te verstrekken vanuit de zorg aan een justitiële instantie.

Ad 1. Voer in iedere casus het gesprek over het belang en het risico van informatie uitwisseling voor dit kind

Voor de (bevoegd) vragende instantie (OM, politie, Raad, GI, Veilig Thuis (zie rechterkolom tabel 2, paragraaf 1.2)) betekent dit, dat ze vooraf formuleert welk belang van het kind gebaat is bij welke informatie. Vervolgens wordt het contact niet ingezet vanuit een formele positie ('de wet verplicht u om informatie aan mij als gezinsvoogd te geven'), maar vanuit dit specifieke belang van het kind en met de vraag of de zorgprofessional dit belang onderschrijft en eraan kan bijdragen.

Als hoofdregel wordt benoemd: ga ervan uit, dat wanneer de zorgprofessional geen informatie geeft of terughoudend is, of eerst overleg wil voeren, hiervoor een goede reden heeft. Bedenk welke effecten het delen van informatie voor het belang van het kind kan hebben (bijvoorbeeld afbreken bestaande hulp, sluiten van het gezin). Vraag wat de zorgprofessional denkt dat er nodig is voor het kind.

Voor de zorgprofessional betekent dit, dat vragen van een van de hiervoor genoemde instanties niet categorisch worden afgehouden met een beroep op 'privacy', maar dat de vraag wordt gesteld welke informatie men zoekt voor welke vorm van bescherming van het kind. Ga daarna na of je hiervoor relevante informatie hebt, of je het in het belang van het kind vindt om dit te delen en welke stappen er nodig zijn om hierover nader te kunnen beslissen. Neem vervolgens tijd voor intern beraad en overleg. Volg de stappen van de meldcode, in ieder geval collegiale consultatie. Als de zorgprofessional besluit om geen informatie te geven en de vragende instantie is na het gesprek niet overtuigd van de juistheid van dat besluit, dan moet er een vorm van escalatie mogelijk zijn. Bijvoorbeeld met de leiding van de instelling.

Het bovenstaande is tot op zekere hoogte common sense. In de sessies – en in de werkateliers – hebben we gehoord, dat dit in de praktijk vaak reeds gebeurt, maar dat het te vaak ook (nog) niet gebeurt. De algemene aanbeveling is dan ook om te bevorderen, dat dit gesprek altijd gevoerd wordt. Dat leidt tot aanbevelingen bij zowel de vragende instanties als bij de beroepsgroepen in de zorg. Het moet standaard onderdeel van opleiding en van kwaliteitsnormen in de praktijk worden om op deze manier met vragen om informatie uitwisseling om te gaan. Wij denken, dat het uitschrijven van voorbeeldgesprekken en het verspreiden daarvan als handreiking voor de praktijk behulpzaam kan zijn. Weliswaar zijn er reeds veel handreikingen op dit terrein, maar die gaan meestal over de juridische en de formele aspecten en minder over de vraag: hoe voer je dit gesprek en hoe maak je daarna een afweging?

Ad 2. Structurele samenwerking tussen justitiële instanties en zorgprofessionals

De tweede belemmering die in de sessies genoemd werd is dat zorgprofessionals onvoldoende vertrouwen hebben in het functioneren van de justitiële instantie. Als het hiervoor genoemde gesprek tussen de vragende instantie en de zorgprofessional goed verloopt, zal daardoor het wederzijds vertrouwen stijgen. Maar aan de kunst van dit gesprek gaat nog wel iets vooraf: er moet een zodanige structuur zijn bij zowel de justitiële instanties als bij de zorgorganisaties, dat de betrokkenen elkaar kunnen vinden en dat iedereen weet wie met wie dit gesprek moet voeren. In

de praktijk komt het waarschijnlijk vaker voor, dat dit gesprek helemaal niet gevoerd wordt, dan dat het gesprek vastloopt op blijvend verschil van opvatting.

Dit leidt tot de aanbeveling, dat meer en betere afspraken gemaakt worden tussen de instanties over samenwerking en afstemming, niet alleen in actuele casuïstiek, maar ook in de structuur: een vast aanspreekpunt, afspraken over het uitpraten van conflicten en kritiek, etc. Ook zal hieraan meer bekendheid moeten worden gegeven. Op dit vlak is er reeds veel aanwezig; we pleiten er niet voor om overal een extra structuur in het leven te roepen. We signaleren alleen, dat ondanks alles dit punt nog genoemd wordt door de vertegenwoordigers van zowel de zorgprofessionals als van de vragende instanties.

Ad 3. Scholing over en steun bij klacht- en tuchtprocedures

De derde belemmering die genoemd werd is de vrees voor klacht- en tuchtprocedures.

Het is in de eerste plaats een taak voor de individuele beroepsbeoefenaren om zich te scholen in de eigen beroepscode, de meldcode en het tuchtrecht, zodat ze adequaat en zo nodig robuust kunnen handelen conform de eigen beroepsethiek.

Het is de taak van de beroepsverenigingen om voortdurend te werken aan voorlichting en scholing op dit punt. Ook kan de beroepsvereniging individuele leden ondersteuning bieden bij (dreigende) procedures. Dit wordt reeds gedaan, maar kennelijk is er nog behoefte aan meer.

Klacht- en tuchtprocedures behoren ook een ruimere plaats te krijgen in de beroepsopleiding en dan vooral als onderdeel van de beroepsethiek.

Hier ligt ook een taak voor de instellingen in de zorg. De instelling heeft de verantwoordelijkheid om de meldcode te implementeren en de beroepsbeoefenaren te ondersteunen bij het adequaat handelen als ze voor dilemma's staan. Beroepsbeoefenaren kunnen veel beter omgaan met deze dilemma's als de instelling een goed beleid heeft geïmplementeerd ten aanzien van het uitwisselen van informatie bij vermoede kindermishandeling.

Ad 4. Maatregelen tegen (dreigend) geweld tegen professionals

Het bestrijden van huiselijk geweld en kindermishandeling vereist veiligheid voor alle betrokkenen, ook voor de professionals. De zorg kan heel veel doen om geweld tegen hulpverleners te voorkómen, maar voorbij een bepaalde grens is hierbij actie nodig van politie en justitie. Op dit onderwerp is een veel nauwere samenwerking tussen de zorg en de handhavingsinstanties nodig, in het belang van zowel de zorgprofessionals als van een kwalitatief goede zorg. Hiervoor is het nodig dat de zorgprofessionals de grens van toelaatbaarheid met elkaar vaststellen. Belangrijk daarbij is om af te spreken wie op welke wijze daarbij wordt betrokken, ook de inzet van politie en justitie.

Een effectieve bestrijding van huiselijk geweld en kindermishandeling vergt de juiste mix van steun en handhaving, van 'hart en hard', van engageren en positioneren. Dat geldt voor de aanpak van geweld in het gezin; het geldt evenzeer voor de aanpak van bedreiging van en geweld tegen hulpverleners.

Ook op dit punt nemen wij aan, dat er overal in het land afspraken en protocollen bestaan voor het inschakelen van politie en justitie. Desondanks is het volgens de deelnemers aan de

beroepsgroepensessies nog een actueel thema. Dat betekent, dat zorginstellingen moeten onderzoeken hoe vaak het voorkomt, dat zorgprofessionals zich bedreigd of geïntimideerd voelen door cliënten en onder druk daarvan niet handelen, waar het belang van het kind wel handelen zou vergen. Komt dit inderdaad voor, dan is het nodig, dat de instelling zoekt naar praktische, laagdrempelige vormen van aanwezigheid van handhavingsinstanties.

Op dit punt is nauwe samenwerking tussen de justitiële instanties en de zorgprofessionals een groot belang voor alle betrokkenen en uiteindelijk – doordat het leidt tot effectiever optreden van de zorgprofessionals – voor het kind.

Ad 5. Duidelijke structuur bij informatievragen

De laatste belemmering die vooral binnen het onderwijs wordt benoemd, is dat de leerkracht het lastig vindt om signalen te interpreteren en daardoor ook om informatie bij kindermishandeling te verstrekken. Ondanks dat zij veel kunnen signaleren, zijn zij niet geschoold om deze signalen te herkennen en te interpreteren. *“De leerkracht is geen hupverlener”*.

Het is de taak van het schoolbestuur om een structuur te organiseren om als leerkracht eventuele signalen te herkennen en te toetsen bij een deskundige. Daar speelt rolbepaling voor de leerkracht ook een rol. Welke rol heeft de leerkracht in dergelijke situaties?

Ook bij informatievragen van instanties over kindermishandeling is het van belang om van een dergelijke structuur gebruik te maken. Hierdoor wordt voor de leerkracht, de directie, en voor de informatievragers duidelijk waar welke informatie gevraagd kan worden.

ondersteunend onderwijsprofessionals

4 De werkateliers

4.1 Bevindingen

Vanuit de werkateliers komt naar voren dat er tussen de verschillende instanties verschillend wordt gedacht over het wel of niet delen van informatie. De medische beroepsgroepen vinden het lastig om hun beroepsgeheim te doorbreken en hierdoor het vertrouwen van de cliënt te verliezen. Dit zorgt ervoor dat zij er soms voor kiezen om toch geen informatie te delen. Zowel medewerkers van Veilig Thuis, de Raad van de Kinderbescherming en de politie hebben hier 'last' van. Zij krijgen hierdoor soms geen informatie terwijl dit voor het kunnen doen van onderzoek wel van belang is. Aan de andere kant vinden sommige professionals dat 'in het belang van het kind' alles gedeeld mag worden ook al druist dit in tegen de regelgeving. Wijkteams worstelen met hun positie in het werkveld. Hierbij speelt ook de angst voor klachten. Kortom, uit de werkateliers komt naar voren dat professionals worstelen met de vraag hoe en wanneer zij informatie kunnen delen. Hierbij speelt het gebrek aan voldoende kennis van de wet- en regelgeving een rol. Het is voor de professional niet altijd duidelijk aan wie toestemming gevraagd moet worden gelet op de verschillende leeftijdsgrenzen en aan welke instanties informatie mag worden gegeven ook al is er geen toestemming.

Bij elk werkatelier wordt aangegeven dat het prettig is om met verschillende professionals bij elkaar te zitten. Door elkaar en elkaars positie te kennen wordt het helder met wie informatie gedeeld kan worden.

4.2 Knelpunten

In de werkateliers werden de volgende belemmerende factoren genoemd bij informatie-uitwisseling.

1. Het te weinig delen van informatie

Sommige professionals delen minder makkelijk informatie met anderen. Organisaties, zoals Veilig Thuis en de Raad van de Kinderbescherming, die ook zonder toestemming van betrokkenen informatie mogen vragen ervaren dit als lastig. De professionals benoemen als redenen dat ze geen informatie zonder toestemming mogen delen vanwege beroepsgeheim, dat ze de vertrouwensrelatie met hun cliënten niet willen verbreken of dat ze angst hebben voor 'represailles' door hun cliënten. Doordat niet iedereen alle informatie geeft, blijft informatie oppervlakkig. Iedereen heeft een eigen stuk met informatie, *'maar de complete puzzel kan niet gemaakt worden'*. Hierdoor wordt het voor andere professionals lastig om de juiste afwegingen te kunnen maken of de veiligheidsrisico's voldoende in te schatten.

Met name de medische sector (artsen, ziekenhuizen en GGZ) wordt in de werkateliers genoemd als organisaties en professionals die lastig informatie verstrekken en door wie de meldcode (al dan niet met kindcheck) onvoldoende wordt toegepast. Organisaties als politie en Openbaar Ministerie ervaren dit ook als lastig. *'We ontvingen geen informatie van het ziekenhuis over het letsel van kinderen (of dit er is en hoe ernstig). Moeder werd verdacht van kindermishandeling. We konden hierdoor geen inschatting maken of er een strafbaar feit was gepleegd en of moeder in verzekering gesteld kon worden.'*

2. Het teveel delen van informatie

Soms ontvangen professionals teveel informatie. In diverse ‘zorg-overleggen’ over onderwerpen zoals radicalisering, overlastgevers e.d. zitten diverse organisaties aan tafel. De betrokkenen zijn vaak niet aanwezig of zelfs niet op de hoogte van het feit, dat zij daar besproken worden. De aanwezige professionals, zoals wijkteammedewerkers, woningbouwverenigingen en de GGZ-instelling hebben toestemming van de betrokkenen nodig om informatie met elkaar te delen. Hierdoor ontvangen veel professionals informatie die ze niet mogen krijgen, wat hun handelen kan beïnvloeden. Zo zegt een professional: *‘Ik had veel zorgelijke informatie gekregen. Hierdoor ging ik het gesprek met de betrokkene heel anders in dan dat ik normaal zou doen. Ik kon niet zeggen dat ik al veel informatie over hem had.’*

3. Beleid en aansturing door gemeente en organisatie is strijdig met wet- en regelgeving.

Sommige gemeenten en organisaties voeren beleid of sturen hun medewerkers aan op het wel of niet uitwisselen van informatie bij (vermoedens van) kindermishandeling die strijdig is met de huidige wet- en regelgeving. Een gemeente gaf in dit kader aan: *‘We hebben in het college besloten dat we in het belang van kinderen indien noodzakelijk de wet en regelgeving overtreden’. We zien een eventuele rechtszaak wel tegemoet’.*

De professionals werkzaam voor deze gemeenten (o.a. in wijkteams) en in organisaties komen daardoor knel tussen enerzijds het beleid van hun werkgever en anderzijds de beroepscode en tuchtrecht. Ze vinden het lastig om hiermee om te gaan.

4. Teveel of te weinig domein overstijgende informatie-uitwisseling

Door de transitie zijn er meerdere teams binnen de gemeente die werkzaam zijn op het gebied van (jeugd)hulp en ondersteuning (WMO en Werk en Inkomen). Soms zijn meerdere professionals van de gemeente betrokken bij één gezin. Tussen de domeinen wordt soms heel weinig uitgewisseld, waardoor het voorkomt dat professionals binnen de gemeente niet op de hoogte zijn dat er ook een collega (van een ander domein) betrokken is, waardoor er dubbele werkwijze en dubbele afspraken worden gemaakt. Soms weten juist alle professionals van alle domeinen binnen de gemeenten alles over de betrokkenen. Met toestemming of wanneer betrokkenen bij het overleg aanwezig zijn is dit uiteraard geen probleem, maar uit de werkateliers komt naar voren dat dit niet altijd zo is.

5. Teveel schakels

Soms zijn teveel instanties betrokken of moeten teveel instanties ingeschakeld worden. Hierdoor is er geen overzicht meer wie welke informatie heeft. Wanneer de betrokkenen niet willen meewerken aan hulpverlening door organisaties die in het vrijwillig kader werken zoals een wijkteam, jongerenwerker, verslavingszorg en schoolmaatschappelijk werker, maar deze organisaties wel goede hulp kunnen bieden, moeten andere organisaties zoals Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming of politie (aangifte) worden ingezet om in te kunnen grijpen.

Vanuit de juridische positie is dit logisch, maar voor de snelheid van het ingrijpen wordt het als complex ervaren. De organisatie die vanuit het gedwongen kader wordt toegevoegd krijgt dan ook vaak de regie en de coördinerende rol (bijvoorbeeld de gecertificeerde instelling) over de hulpverlening. Dit is soms een belemmering, doordat bijvoorbeeld een wijkteammedewerker al volledig op de hoogte is en nog prima contact met betrokkenen heeft. *‘Is het altijd noodzakelijk dat bijvoorbeeld een gecertificeerde instelling de coördinerende rol van mij overneemt?’*

6. Het krijgen van toestemming

De zorgprofessionals krijgen over het algemeen makkelijk toestemming van de betrokkenen om informatie te mogen delen met anderen of informatie op te vragen bij anderen. Wanneer er sprake is van een complexe echtscheiding ervaren professionals wel problemen. Met name in de situatie waarin de ene ouder wel toestemming geeft en de andere ouder niet. Ook wanneer kinderen ouder zijn dan 12 jaar ontbreekt de kennis over wie toestemming moet geven, waardoor dit als lastig wordt ervaren.

7. Te weinig informatie na afschaling vanuit Veilig Thuis

Wanneer Veilig Thuis na triage of onderzoek een zaak overdraagt naar het lokale team, krijgen deze teams niet altijd alle noodzakelijke informatie. Hierdoor kunnen wijkteammedewerkers bijvoorbeeld niet hun eigen veiligheid inschatten.

8. Verbreken van de vertrouwensrelatie met cliënten

Zoals eerder beschreven vinden professionals het lastig om informatie te delen uit angst of zorg om hun vertrouwensband met hun cliënt te schaden. Met name wanneer een cliënt iets in vertrouwen vertelt, maar dit wel invloed heeft op de zorg en de veiligheid van de cliënt of zijn omgeving. *'Een cliënt vertelde dat hij zelfdoding zou plegen op het moment dat de professional informatie zou delen met anderen, terwijl zijn informatie cruciaal kon zijn om de veiligheid van de kinderen te realiseren. Wat doe je dan?'*

4.3 Aanbevelingen

In de werkateliers werden ook aanbevelingen voor het verbeteren van informatie-uitwisseling bij (vermoedens van) kindermishandeling benoemd.

1. Transparantie naar betrokkenen

Wanneer de professional transparant en zorgvuldig samenwerkt met de betrokkenen, worden er nauwelijks problemen ervaren met het uitwisselen van informatie bij (vermoedens van) kindermishandeling. Zo wordt door een professional in de werkateliers gezegd: *'Wanneer er duidelijk en helder uitleg wordt gegeven aan ouders over de impact van kindermishandeling en/of huiselijk geweld op de kinderen, zonder dat hierbij verwijten worden gemaakt naar ouders, zijn ouders sneller bereid om mee te werken aan informatie-uitwisseling.'*

De zorgen/vermoedens moeten dan wel met de betrokkenen worden besproken. De gevolgen voor de andere betrokkenen in het systeem moeten daarin wel meegenomen worden.

Zo geeft iemand aan: *'Ouders en jongeren worden uitgenodigd om bij de bespreking in het Zorgadviesteam op school aanwezig te zijn. Hierdoor zijn ze op de hoogte wat, met wie en waarom er over hen wordt besproken.'* Door samen met de betrokkenen de informatie uit te wisselen, vergroot de professional de transparantie en zorgvuldigheid én de samenwerking. In het verlengde daarvan krijg je een goede werkbare relatie. De professional kan met de betrokkenen alle zorgen bespreken. Het werkt om de betrokkenen uit te nodigen voor het gesprek of overleg waarin de informatie uitgewisseld wordt. Houd daarnaast veelvuldig contact met de betrokkenen en bespreek wie om welke informatie heeft gevraagd en welke informatie is of wordt gegeven. *'Ik stel altijd voor om samen met de ouders en jeugdige naar school te gaan om een gesprek te hebben en informatie van school te krijgen.'*

Een kanttekening die ze daarbij maken is dat je naast je eigen cliënt ook oog moet hebben voor de andere betrokkenen in het systeem en welke invloed jouw acties hebben voor deze anderen.

2. *Het krijgen van toestemming*

De basishouding van professionals in het vrijwillig kader en het gedwongen kader is handelen met toestemming van betrokkenen. Voor het delen van informatie is deze basishouding essentieel, ook al hebben niet alle organisaties deze toestemming nodig (zie paragraaf 1.1.3). Door open en transparant te zijn naar de betrokkenen en hun toestemming te krijgen voor informatie-uitwisseling ervaart de zorgprofessional ook minder angst voor tuchtrecht of het schaden van de vertrouwensrelatie. Neem betrokkenen mee in het proces wat je als professional volgt en houd de betrokkenen op de hoogte van de stappen die gezet (gaan) worden.

De professionals vinden het wel lastig om hun zorgen en/of vermoedens van kindermishandeling met de betrokkenen te bespreken. Hier is scholing en ondersteuning voor nodig.

3. *Zorgvuldige documentatie*

Bij een open werkwijze hoort ook zorgvuldige documentatie. Professionals moeten hun dossier zo inrichten dat directe collega's bij eventuele overname alle benodigde informatie hebben voor een goede hulp- of dienstverlening. Ook betrokkenen hebben recht op inzage en eventueel op afschrift van het dossier. Ook voor hen moet duidelijk zijn hoe informatie is verkregen en welke afwegingen zijn gemaakt. Zo dienen feiten van meningen te worden onderscheiden en dienen informanten hun informatie geaccordeerd te hebben.

4. *Zorgvuldig overleg*

Het betrekken van de cliënt en open en transparant zijn helpt erbij dat informatie-uitwisseling sneller mogelijk is (de betrokkene geeft eerder toestemming). Het is in de meeste gevallen gewenst als de cliënt ook aansluit bij verschillende (zorg)overleggen. *'Praten met de cliënt in plaats van over de cliënt'*. Als de betrokkene niet aanwezig is bij het overleg dan dient helder gemaakt te worden welke professional met de cliënt een gesprek heeft gehad over het overleg en of de betrokkenen wel of geen toestemming hiervoor heeft gegeven. Als er geen toestemming is, dan zal de professional zelf moeten afwegen of hij hierdoor wel of geen informatie wil delen en ontvangen. Daarnaast moet ook voor iedere professional duidelijk zijn wat het precieze doel is van het overleg.

5. *Transparantie naar andere professionals*

De basishouding van transparantie en openheid geldt niet alleen naar de betrokkenen, maar ook naar andere professionals. Het vergroot de medewerking en het begrip voor ieders positie naar de cliënt en begrip voor ieders positie binnen de aanpak van kindermishandeling.

Voor het vragen en geven van informatie aan andere professionals is de houding van de vrager en de ontvanger bepalend voor de medewerking. Bedenk daarom vooraf goed welke informatie je van de andere professional nodig hebt, welke concrete vragen je daarvoor moet stellen en welke informatie zij daadwerkelijk kunnen hebben. Geef bij de vraag om informatie ook duidelijk aan wat jouw eigen positie is binnen de aanpak van kindermishandeling en waarom je de informatie nodig hebt. De andere professional maakt wel altijd zijn eigen afweging om de informatie wel of niet te verstrekken.

'Ik merk dat wanneer ik naar concreet gedrag van een ouder vraag aan de hulpverlener van deze ouder, ik meer nuttige informatie krijg dan wanneer ik vraag naar de opvoedingscapaciteiten van de ouder'.

Wanneer de andere professional moeite heeft met het verstrekken van informatie, bespreek dan met elkaar wat de ander nodig heeft om dit wel te kunnen doen en onder welke voorwaarden dit voor deze professional wel mogelijk is.

Het elkaar kennen en het hebben van positieve ervaringen met de andere professional of beroepsgroep is een belangrijke bijdrage bij het uitwisselen van informatie. Bijeenkomsten zoals de werkateliers waarbij professionals aan de hand van casuïstiek in gesprek gaan met elkaar en ieders rol en positie helder wordt, zijn daarbij helpend.

5 Conclusie en aanbevelingen

5.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen

1. Waar zitten specifieke knelpunten per beroepsgroep?

In hoofdstuk 3 en 4 is deze onderzoeksvraag beantwoord

2. Waar zitten specifieke implementatievraagstukken per beroepsgroep?

Door de diverse beroepsgroepen worden onderstaande praktische vraagstukken benoemd, die een rol spelen bij het implementeren van de diverse aanbevelingen.

Kleine organisaties en zelfstandigen

Bij vermoedens van kindermishandeling is het voor huisartsen mogelijk om een aandachthouder kindermishandeling binnen de huisartsenkring te benoemen of om overleg te hebben met een gespecialiseerde kinderarts in het ziekenhuis of met Veilig Thuis. Maar wanneer je als zelfstandige werkt of de organisatie klein is, wordt het lastiger om collegiaal te overleggen als je de afweging moet maken om wel of geen informatie te delen. De vraag die bij de sessies naar voren kwam is dan ook hoe je collegiaal overleg bij informatievragen kunt organiseren. In de praktijk gebeurt het wel dat huisartsen hun vraag bij de KNMG te stellen. Bij een aantal beroepsgroepen zoals de GGZ, waarbij er sprake is van een koepelorganisatie of branchevereniging, is een helpdesk ingericht. Dit wordt als helpend ervaren. Echter voor kleine organisaties of zelfstandigen is het lastig om een deskundige helpdesk te organiseren.

Uit de sessies is ook gebleken dat diverse organisaties een of meerdere aandachtfunctionaris kindermishandeling hebben, die ook bij informatievragen regelmatig betrokken wordt. Met name kleinere organisaties, hebben ook geen budget beschikbaar voor scholing, waardoor de rol van aandachtfunctionaris niet of niet goed kan worden ingevuld. Hoe organiseer je dan deskundigheid?

3. Welke activiteiten zijn per beroepsgroep nodig om, gezamenlijk met die beroepsgroepen, kennis te verspreiden?

Om gezamenlijk met de beroepsgroepen de kennis te verspreiden, zijn een aantal activiteiten van belang:

Helder overzicht

Om de kennis te verspreiden en voor de professional bruikbaar te maken is het belangrijk om binnen een beroepsgroep, samen met de bijbehorende professionals, een kort overzicht uit te werken over rechten en plichten bij informatie-uitwisseling. Voeg behulpzame vragen die gesteld kunnen worden aan dit overzicht toe, zowel vanuit het perspectief van de verstrekker als vanuit de vrager. Het is belangrijk om dit handzaam en bruikbaar te maken. Stem dit af met de professionals. Te denken valt daarbij aan een app, een zakkaartje of een stroomschema.

Kindcheck

Voor de beroepsgroepen die voornamelijk werken met volwassenen blijkt dat de kindcheck nog niet overal bekend is en onvoldoende wordt toegepast. Houdt binnen de beroepsgroep continu focus en aandacht op de vraag of een cliënt kinderen heeft en wat de problematiek van de ouder of een behandelactie voor gevolgen kan hebben voor eventuele kinderen. Check dit niet alleen aan het begin van de hulpverlening, maar ook in het verdere traject of als er verandering in de situatie of behandelplan aan de orde is. Op het moment dat het onduidelijk is wat de impact daarvan op kinderen is, kan de desbetreffende professional naast collegiaal overleg ook altijd anoniem advies vragen bij Veilig Thuis.

Publicatie op intranet/internet

Vanuit de beroepsgroepensessie en werkateliers bleek dat er ook nog veel onduidelijkheid is binnen welk juridisch kader een beroepsgroep kan handelen en wat de verschillende juridische kaders zijn ten aanzien van andere beroepsgroepen. Publiceer de informatie uit het rapport van Considerati op intranet en/of internet met concrete casussen. Welke vragen worden er gesteld, welke dilemma's kan dit opleveren en hoe kan de weging worden gedaan.

Aandachthouder kindermishandeling (en huiselijk geweld)

Zeker op momenten dat je als beroepsgroep niet vaak het verzoek krijgt om informatie bij (vermoedens van) kindermishandeling te geven, is het belangrijk dat de kennis en expertise intern of extern voor overleg is georganiseerd. Stel daarvoor opgeleide aandachthouders kindermishandeling (en huiselijk geweld) binnen een organisatie of samenwerkingsverband aan of sluit, indien mogelijk, bij een helpdesk aan.

Gezamenlijk beleid

Stel als beroepsgroep gezamenlijk beleid vast over informatie-uitwisseling bij kindermishandeling. Doe dit als beroepsgroep niet alleen, maar in samenspraak met andere beroepsgroepen waarmee op regelmatige basis informatie wordt uitgewisseld. Dit beleid moet passend binnen de beroepscode en het tuchtrecht van de beroepsgroep zijn. De centrale vraag daarbij is hoe er met informatieverzoeken en informatievragen om gegaan wordt. Onderdelen van dit beleid zijn hoe te escaleren en ruimte te geven voor regionale afspraken.

Nadere aanbevelingen voor professionals en organisaties binnen beroepsgroepen worden in *paragraaf 5.3 Aanbevelingen* gegeven.

4. Welke afspraken worden gemaakt over hoe de beroepsgroepen het overzicht (Considerati) intern onder de aandacht brengen, zowel structureel voor nieuwe als huidige medewerkers?

Bij het ondersteunen van de professionals bij het maken van de afweging, *ga ik wel of niet informatie verstrekken en zo ja, welke informatie verstrek ik*, is het belangrijk dat de professional begrijpt wat hij of zij vanuit de wetgeving wel of niet mag.

Uit de diverse sessies komt naar voren dat het consideratierapport voor de uitvoerende professional lastig is om te begrijpen. Om de uitkomsten van het consideratierapport goed onder de aandacht te brengen van de professionals zijn twee vragen belangrijk:

- 1 Welke informatie verspreid je?
- 2 Via welk kanaal verspreid je deze informatie?

Ad 1 Welke informatie verspreid je?

Het hele rapport is te groot en te juridisch om als een niet juridische professional mee uit de voeten te kunnen. De belangrijkste conclusie van Considerati is dat de wetgeving niet tegenstrijdig is en dat er mogelijkheden zijn om informatie te verstrekken aan de ander (binnen kader), maar dat de professional deze afweging, binnen de voor hem geldende kaders, zelf maakt.

Het is helpend voor de professional om een korte samenvatting van het rapport te krijgen toegespitst op het eigen werk en de eigen beroepsgroep. Dit betekent dat de samenvatting bestaat uit een algemeen deel voor alle professionals en een korte omschrijving welke regels er voor jouw beroepsgroep is in relatie tot andere beroepsgroepen.

Ad 2 Via welk kanaal verspreid je deze informatie?

Om de uitkomsten van het onderzoek van Considerati onder de aandacht te brengen bij de professionals is het belangrijk om dit via meerdere kanalen te doen. Binnen alle beroepsgroepen en onder alle professionals wordt het onderwerp informatie-uitwisseling (bij vermoedens van kindermishandeling) als erg lastig en ingewikkeld ervaren.

Naast verspreiding via de diverse beroepsgroepen, beroepsverenigingen en brancheorganisaties, kunnen de gemeenten in de verspreiding ook een grote rol in spelen als verantwoordelijken voor de jeugdhulp. Door verspreiding via de gemeenten kan tevens het gesprek tussen diverse professionals over dit onderwerp georganiseerd worden (werkateliers).

5. Welke convenanten bestaan er reeds voor informatie-uitwisseling tussen samenwerkingspartners?

Er zijn een aantal landelijke protocollen voor informatie-uitwisseling tussen de samenwerkingspartners⁷:

- Model voor de samenwerkingsafspraken tussen Veilig Thuis, Politie en OM van de VNG uit september 2015.
- Handreiking Beroepsgeheim en politie/justitie van de KNMG uit februari 2012.

Daarnaast zijn er regionaal diverse convenanten gemaakt of in de maak voor informatie-uitwisseling binnen diverse overleggen, waarin ketenpartners casuïstiek met elkaar bespreken.

5.2 Conclusie

Vanuit de beroepsgroepensessies en de werkateliers komt de bevestiging naar voren dat veel professionals het uitwisselen van informatie bij (vermoedens van) kindermishandeling moeilijk vinden en hiermee worstelen. Het is echter niet uitsluitend een juridisch probleem.

Schuif daarom niet alles onder de noemer 'privacy'. Wanneer de vraag opdoemt of 'er een probleem is met de privacy' is dat een beginpunt van het denken en niet het eindpunt. De privacyregels vragen van de beroepsbeoefenaar om systematisch een aantal vragen te beantwoorden. Deze vragen zijn nodig om te kunnen bepalen of gegevensuitwisseling juridisch is toegestaan, maar het zijn zelf geen formele bepalingen. Het zijn vragen die een goede beroepsbeoefenaar moet beantwoorden om professioneel en zorgvuldig te handelen."

⁷ Deze lijst van protocollen is niet volledig, maar bestaat uit de protocollen zoals deze in de bijeenkomsten zijn benoemd.

Het is daarbij uiteraard wel belangrijk om het juridische kader waarin de professional zijn werk doet helder te hebben.

Bij doorvragen naar de problemen die professionals ervaren in de praktijk, blijkt dat de achtergronden juist zeer divers zijn en inderdaad vaak juist geen juridisch probleem. Handelingsverlegenheid bij de professional, angst voor klacht- of tuchtrecht, onvoldoende ondersteuning vanuit de organisatie, onbekendheid over de bevoegdheden van andere professionals en onduidelijkheid over de eigen positie worden vaak genoemd.

De oplossing is bijna altijd het goede gesprek met elkaar voeren over de vraag waarom zou je wel of niet informatie delen in deze situatie? De centrale vraag daarbij is hoe je dit gesprek organiseert. Een aantal vragen/dilemma's komen daarbij aan de orde. Enerzijds praktisch, hoe organiseer je het gesprek met elkaar, anderzijds inhoudelijk, hoe beoordeel je wat je ziet? Ook de vraag wat belemmeringen zijn en wat stimulansen zijn om informatie wel of niet uit te wisselen met anderen is daarbij belangrijk.

5.3 Aanbevelingen

Naar aanleiding van de eerder benoemde knelpunten en bevindingen zijn in paragraaf 3.3 en 4.3 diverse aanbevelingen geformuleerd. De aanbevelingen liggen op diverse niveaus en bij diverse organisaties. We kiezen ervoor om de aanbevelingen onder te verdelen naar uitvoerend en organisatieniveau. Daarnaast maken wij een verdeling voor de beroepsverenigingen, voor de gemeenten (in rol van regisseur) en voor onze opdrachtgevers, de Ministeries van VWS en VenJ.

Uitvoerend

Uit de beroepsgroepensessies en werkateliers komen overkoepelende knelpunten naar voren, zoals handelingsverlegenheid, onduidelijkheid over rollen en posities en onbekendheid met regels, wetten en afspraken. Voor de uitvoerend professionals zijn daarom ten aanzien van informatie-uitwisseling de volgende dingen binnen de contacten met cliënten van belang:

- Maak bij de start van de begeleiding en gedurende de begeleiding van cliënten een overzicht van het netwerk van de cliënt. Stel daarbij vragen zoals uit wie bestaat het gezinssysteem, zijn er minderjarige kinderen betrokken, hoe oud zijn deze, wie heeft het gezag/voogdij, wie vindt het belangrijk dat het goed gaat met het kind? (genogram⁸).
- Om zicht te krijgen op wie er toestemming moet geven voor informatie is het belangrijk om bij de start van de hulpverlening/begeleiding tijdens de intake de volgende vragen te stellen:
 - zijn er kinderen in het gezinssysteem?
 - hoe oud zijn de kinderen?
 - wie heeft het gezag over de minderjarige kinderen?
 - Is er sprake van wilsonbekwaamheid bij de kinderen ouder dan 16 jaar?
- Stel je zelf de volgende vragen op het moment dat je als professional een andere professional om informatie wil vragen:
 - Welke rol en positie heb ik ten opzichte van de cliënten?
 - Wat is de rol en positie van de ander?
 - Welke informatie heb ik nodig van de ander?

⁸ <https://www.wijteamswerkenmetjeugd.nl/eigen-kracht-en-sociaal-netwerk/het-ecogram-sociaal-netwerk-in-kaart> en <https://www.wijteamswerkenmetjeugd.nl/eigen-kracht-en-sociaal-netwerk/het-genogram-generaties-en-familiebanden-in-kaart>

- Welke informatie kan de ander geven?
- Waarom wil ik deze informatie hebben?
- Welk doel heb ik ermee?
- Welke redenen kan de ander hebben om informatie wel of niet te geven?

Deel de antwoorden op deze vragen ook met degene die je om informatie vraagt.

Naast deze acties is de meldcode (met de kindcheck) ondersteunend voor de professionals. Pas de meldcode (met de kindcheck) toe bij vermoedens of signalen die kunnen wijzen op vermoedens van kindermishandeling. Overleg met een collega, aandachtfunctionaris kindermishandeling binnen de organisatie of met Veilig Thuis (stap 2) is daarbij belangrijk. Maak vermoedens en onderbuikgevoelens concreter door feiten te benoemen die deze veroorzaken. Het viervenstermodel kan hierbij helpend zijn⁹. De app Meldcode kan daar eveneens helpend bij zijn.

De stappen van de meldcode kunnen ook worden toegepast wanneer je als professional een vraag om informatie krijgt van derden.

1. In kaart brengen van signalen: Welke informatie heb ik en welke informatie wordt gevraagd? Welke rol en positie heb ik en welke rol en positie heeft de vrager?
2. Overleggen met een collega: Overleg de informatievraag met een collega. Wat zou je collega doen en waarom? Welke informatie ga je verstrekken en op welke manier?
3. Gesprek met de cliënt: Bespreek met de cliënt de informatievraag en welke informatie je aan wie gaat verstrekken en waarom.
4. Wegen van de vraag om informatie: Wat zijn de gevolgen voor het kind, voor mijn cliënt en voor mijzelf als ik informatie verstrek.
5. Beslissen: Informatie verstrekken, deels verstrekken of niet?

Leg deze stappen met overwegingen vast in het dossier.

Organisatie

Voor de organisaties is het belangrijk om de uitvoerende professionals te ondersteunen in de dilemma's die zij bij informatie-uitwisseling tegenkomen.

- Allereerst is het belangrijk om vanuit de organisaties met de andere organisaties, waarmee regelmatig informatie wordt uitgewisseld, afspraken te maken over wie, wat en hoe informatie wordt uitgewisseld met elkaar ook op lokaal en regionaal niveau. Hierbij dient naast de wet- en regelgeving het belang van het kind voorop te staan.
- Zorg dat de medewerkers op de hoogte zijn van de meldcode en de kindcheck en deze kunnen toepassen. Dit betekent dat ook stap 2: het bespreken met een collega, binnen de organisatie vormgegeven wordt.
- Ontwikkel tools voor professionals om hen te ondersteunen bij de acties zoals benoemd bij de aanbevelingen voor de uitvoering op het gebied van:
 - Tool 'inventarisatie van gezinssysteem bij de start van de hulpverlening'. Deze tool moet nog ontwikkeld worden en bestaat uit een aantal vragen die bij de start van de hulpverlening (intake) standaard ingezet wordt. Vragen zoals uit wie bestaat het gezinssysteem, zijn er minderjarige kinderen betrokken, hou oud zijn deze, wie

⁹ De viervensters is een analysemodel dat u helpt om beter beslissingen te nemen en om systematisch te leren van de praktijk. www.devievensters.com

heeft het gezag/voogdij, wie vindt het belangrijk dat het goed gaat met het kind? (genogram+).

- Tool 'Wie moet toestemming geven binnen de hulpverlening'. Deze tool, een beslisboom, moet nog ontwikkeld worden en bestaat uit een viertal vragen: zijn er kinderen in het gezinssysteem, hoe oud zijn de kinderen, wie heeft het gezag over de minderjarige kinderen? Is er sprake van wilsonbekwaamheid bij de kinderen ouder dan 16 jaar? Deze tool is uiteraard ook los te gebruiken.
- Tool 'voorbereiding bij het vragen van informatie aan derden'. Welke rol en positie heb ik ten opzichte van de cliënten? Wat is de rol en positie van de ander? Welke informatie heb ik nodig van de ander? Welke informatie kan de ander geven? Waarom wil ik deze informatie hebben? Welk doel heb ik ermee? Welke redenen kan de ander hebben om informatie wel of niet te geven?
- Stel in de organisatie een vast persoon aan als aanspreekpunt voor andere organisaties waar ze terecht kunnen bij een escalatie, wanneer de professionals er samen niet uit kunnen komen.
- Ondersteun daarnaast de professional bij het voeren van het gesprek over (vermoedens van) kindermishandeling met de cliënt. Hoe doe je dit gesprek? Wie is aanwezig en waar voer je het gesprek? Organiseer waar nodig scholing, intervisie en/of methodische leerbijeenkomsten over de dilemma's bij het uitwisselen van informatie en over hoe je gesprekken met cliënten voert over kindermishandeling.
- Organiseer ook ondersteuning voor de medewerkers bij klachten en tuchtrechtelijke procedures. De medewerker is naast professional ook in dienst van een organisatie. Daarmee heeft de organisatie ook een verantwoordelijkheid naar de medewerker bij klachten en tuchtrechtprocedures.
- Wissel uit met andere organisaties binnen de beroepsgroep over 'good practices'.

Tussen de verschillende sectoren is meer kennis over de positie van de ander nodig. Politie en Openbaar Ministerie moeten intern informatie verspreiden waarin de positie van medici en andere hulpverleners op een realistische en neutrale wijze wordt uiteengezet. De medische sector kan hiervoor de input leveren. De informatie moet algemene beeldvorming tegengaan zoals 'hulpverleners verschuilen zich achter de privacyregels', 'hulpverleners kiezen voor het belang van de ouders en niet voor het kind', etc. In plaats daarvan moet de informatie vertellen wat de mogelijkheden en beperkingen zijn van medici en andere hulpverleners om informatie te delen en welke redenen zij kunnen hebben om informatie wel of niet te delen. Kort gezegd: 'de blauwe en zwarte beroepsgroepen moeten leren hoe ze professioneel met de witte jassen kunnen samenwerken.

Evenzeer moeten de medische organisaties intern informatie uitdragen over de positie, werkwijze en doelstellingen van politie, openbaar ministerie, en andere instanties met bevoegdheden om kinderen te beschermen. De justitiële instanties kunnen hiervoor input leveren. De informatie moet algemene beeldvorming tegengaan, zoals 'justitie gaat uit van de wet en niet van het belang van het kind', 'justitie probeert de zaak rond te krijgen, ten koste van mijn positie', 'justitie begrijpt niet het belang van de hulpverleningsrelatie', etc. In plaats daarvan moet de informatie vertellen wat de mogelijkheden en beperkingen zijn van de justitiële instanties en welke goede redenen zij kunnen hebben om informatie te vragen. Kort gezegd: de witte jassen moeten leren hoe ze respectvol met de justitiële instanties kunnen samenwerken.

Beroepsverenigingen

- De diverse beroepsverenigingen moeten in contact met de professional aandacht besteden aan informatie-uitwisseling bij kindermishandeling. Het onderwerp met bijbehorende dilemma's en beelden moet onderdeel zijn van trainingen als tuchtrecht en beroepscodes.
- Het is belangrijk dat beroepsverenigingen dit ook uitdragen naar beroepsopleidingen en interne opleidingen, waardoor dit onderwerp in het curriculum van deze opleidingen terecht komt.
- Houdt aandacht voor de impact van tuchtrecht op professionals en voor de angst die daardoor ontstaat bij het uitwisselen van informatie. Houd de procedures kort en transparant. Deze transparantie kan ontstaan door tuchtrechtelijke uitspraken over dit onderwerp te publiceren en vanuit de beroepsverenigingen en organisaties onder de aandacht te brengen van de professionals.
- Blijf als beroepsvereniging in gesprek met andere beroepsgroepen over dit thema.

Gemeente als regisseur en opdrachtgever

De gemeente is de regisseur en opdrachtgever in de jeugdhulp en de daaronder vallende aanpak van kindermishandeling. De gemeente is dus verantwoordelijk voor de gezamenlijke aanpak van kindermishandeling en voor het faciliteren van afspraken over de noodzakelijke uitwisseling van informatie. Het is belangrijk dat de gemeente deze rol pakt en uitvoert. De gemeente regisseert overigens niet de samenwerking tussen medici en politie/strafrecht.

- Pak als landelijk gemeentelijk netwerk (G4, G32 en de J42) je rol bij de aanpak van knelpunten bij informatie-uitwisseling bij (vermoedens) van kindermishandeling.
- Organiseer in de gemeenten of in samenwerkingsverbanden van gemeenten gezamenlijke bijeenkomsten voor organisaties en beroepsgroepen over dit onderwerp, waarbij aan de hand van (anonieme) casuïstiek gesproken wordt over wetgeving, rol en positie van de organisaties en de knelpunten bij informatie-uitwisseling. Faciliteer dit gesprek met deskundige begeleiding (juridisch en agogisch). Dit gesprek dient zowel op uitvoeringsniveau als organisatieniveau georganiseerd te worden. Op deze manier breng je ook professionals met elkaar en organisaties met elkaar in verbinding over dit onderwerp. Betrek daarbij iedereen die met kinderen te maken hebben.
- Realiseer je als gemeente dat wanneer het beleid van de gemeenten en daarmee ook de aansturing van medewerkers (bijvoorbeeld sociaal team) en organisaties strijdig is met de wet- en de regelgeving dit tot handelingsverlegenheid leidt bij de professionals. Afwijkingen maken het voor professionals en organisaties erg lastig doordat ze het gevoel hebben te moeten kiezen tussen hun eigen professionele beroepscode en tuchtrecht én de gemeente als werkgever of opdrachtgever. Pas het beleid hierop aan.

Ministerie van VWS en VenJ

De ministeries hebben een belangrijke ondersteunende en initiërende rol als het gaat om wetgeving en coördinatie van diverse activiteiten en informatieverstrekking bij het onderwerp kindermishandeling. Vanuit deze rol zijn de belangrijke aspecten het ontsluiten van informatie naar de juiste doelgroepen. Daarnaast is het belangrijk dat de rijksoverheid het gesprek voert met diverse organisaties en beroepsgroepen over informatie-uitwisseling en op welke wijze de rijksoverheid hen hierin kan ondersteunen en faciliteren. Met name het gesprek realiseren en

ondersteunen tussen de medische sector enerzijds en de politie en het openbaar ministerie anderzijds is van groot belang.

Bijlage: schematische weergave van de knelpunten en aanbevelingen

In deze bijlage wordt schematisch weergegeven welke aanbevelingen bij welke knelpunten horen.

Knelpunten	Aanbevelingen
<i>De zorgprofessional vindt het delen van informatie niet in het belang van dit kind</i>	<i>Transparantie naar andere professionals</i> <i>Voer in iedere casus het gesprek over het belang en het risico van informatie uitwisseling voor dit kind</i> <i>Verdere implementatie van meldcode en kindcheck</i>
<i>De zorgprofessional heeft geen vertrouwen in de vragende instantie</i>	<i>Zorgvuldig overleg</i> <i>Transparantie naar andere professionals</i> <i>Voer in iedere casus het gesprek over het belang en het risico van informatie uitwisseling voor dit kind</i> <i>Structurele samenwerking tussen justitiële instanties en zorgprofessionals</i> <i>Maak als organisaties afspraken met elkaar over uitwisselen van informatie</i>
<i>De zorgprofessional vreest voor klacht- en tuchtrechtelijke procedures bij het delen van informatie</i>	<i>Transparantie naar betrokkenen</i> <i>Het krijgen van toestemming</i> <i>Zorgvuldige documentatie</i> <i>Scholing over en steun bij klacht- en tuchtprocedures</i>
<i>De zorgprofessional vreest represailles van de ouders</i>	<i>Transparantie naar betrokkenen</i> <i>Het krijgen van toestemming</i> <i>Zorgvuldige documentatie</i> <i>Zorgvuldig overleg</i> <i>Structurele samenwerking tussen justitiële instanties en zorgprofessionals</i> <i>Maatregelen tegen (dreigend) geweld tegen professionals</i>
<i>Het te weinig delen van informatie</i>	<i>Zorgvuldig overleg</i> <i>Verdere implementatie van meldcode en kindcheck</i> <i>Maak als organisaties afspraken met elkaar over uitwisselen van informatie</i>
<i>Het teveel delen van informatie</i>	<i>Zorgvuldig overleg</i> <i>Verdere implementatie van meldcode en kindcheck</i> <i>Maak als organisaties afspraken met elkaar over uitwisselen van informatie</i>

<i>Beleid en aansturing door gemeente en organisatie is strijdig met wet- en regelgeving.</i>	<i>Het beleid van de gemeenten en daarmee ook de aansturing van medewerkers (bijvoorbeeld sociaal team) en organisaties moet niet strijdig zijn met de wet- en de regelgeving.</i>
<i>Teveel of te weinig domein overstijgende informatie-uitwisseling</i>	<i>Zorgvuldig overleg Transparantie naar andere professionals Maak als organisaties afspraken met elkaar over uitwisselen van informatie</i>
<i>Teveel schakels</i>	<i>Zorgvuldig overleg Maak als organisaties afspraken met elkaar over wie welke taak heeft en wie regie voert per casus.</i>
<i>Het krijgen van toestemming</i>	<i>Transparantie naar betrokkenen Het krijgen van toestemming Zorgvuldige documentatie Ontwikkelen van tools voor professionals</i>
<i>Te weinig informatie na afschaling vanuit Veilig Thuis</i>	<i>Zorgvuldig overleg Transparantie naar andere professionals Voer in iedere casus het gesprek over het belang en het risico van informatie uitwisseling voor dit kind Structurele samenwerking tussen justitiële instanties en zorgprofessionals Ontwikkelen van tools voor professionals Maak als organisaties afspraken met elkaar over uitwisselen van informatie</i>
<i>Verbreken van de vertrouwensrelatie met cliënten</i>	<i>Transparantie naar betrokkenen Het krijgen van toestemming Zorgvuldige documentatie Voer in iedere casus het gesprek over het belang en het risico van informatie uitwisseling voor dit kind Verder implementatie van meldcode en kindcheck</i>